

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ ТА РІШЕНЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Дубенська міська територіальна громада
Рівненська область

Зміст

Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Перелік НПА, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО.....	4
Основні терміни та поняття.....	6
Аналіз результатів дослідження.....	7
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов.....	8
Локальні програми, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО, в Дубенській МТГ.....	10
Національні житлові програми, які реалізуються в Дубенській МТГ.....	14
Кредитні житлові програми.....	17
Інформаційна доступність.....	20
Висновки.....	21
Рекомендації.....	22

Вступ

Конституція України є основою правового регулювання житлового права в Україні. Саме у ст. 47 Конституції України закріплене право на житло кожного громадянина країни. Держава створює умови, за яких кожен громадянин може його будувати, купувати або орендувати. Людям, які потребують соціального захисту, влада на рівні держави та місцевого самоврядування надає житло безоплатно або за доступну плату, встановлену законом.

Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони українців були вимушені покинути свої домівки та переміститись у більш безпечні регіони країни. Вони стали внутрішньо переміщеними особами. Проблема ж забезпечення ВПО житлом набуває дедалі гострішого характеру — як для держави, так і для громад, які їх приймають.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Суппорт Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, проводить дослідження місцевих і національних політик у сфері житлових проблем ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни.

Органи державної та місцевої влади реалізують різні програми підтримки ВПО, які втратили житло та були змушені переїхати в інші населені пункти.

Частина таких програм підтримки існувала до 24 лютого 2022 року, а деякі почали втілюватися лише після повномасштабного вторгнення. У проєкті Плану відновлення України, презентованому у липні 2022-го, наявні довгострокові перспективи підтримки населення в умовах воєнного стану та після його припинення.

Скорочення надходжень до державного та місцевих бюджетів, непередбачувані наслідки і строки завершення війни створюють негативний вплив на розроблення та ухвалення довгострокових рішень у житловому секторі.

За прогнозами міжнародних інституцій, що довше триватиме війна, то більше населення країни потраплятиме у вразливе становище, а ресурси, які дозволяли б людям протриматися без сторонньої допомоги, будуть вичерпуватися. Саме тому важливо визначити реальну потребу ВПО у житлових програмах і програмах підтримки реалізації житлових прав (компенсація оренди, комунальних послуг тощо), а також забезпечити їхню доступність.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Проведення аналізу житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, з метою розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення довгострокових житлових рішень на користь ВПО під час формування локальної житлової політики.

Об'єкт дослідження

Перешкоди в доступі ВПО до житлових програм, які діють у цільових громадах, зокрема з урахуванням забезпечення постійним та соціальним житлом.

Предмет дослідження

- Національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Чинні місцеві цільові програми, інші місцеві нормативно-правові акти (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Інші житлові програми та рішення для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати:
 - національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах;
 - місцеві цільові програми та рішення, інші локальні НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО;
 - житлові програми для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
2. Зібрати дані про кількість ВПО, які потребують покращення житлових умов у цільових громадах, з урахуванням демографічних характеристик та потреб у покращенні житлових умов.
3. Розробити звіт про результати аналізу чинних житлових програм для ВПО у цільових громадах.
4. Розробити рекомендації та план адвокації необхідних змін для кожної цільової громади.
5. Провести презентацію дослідження у формі заходу, спрямованого на адвокацію запропонованих змін за участі зацікавлених сторін.

Географія дослідження: об'єднані територіальні громади України.

Період проведення дослідження: вересень - грудень 2024 року.

Методи та інструменти дослідження

- Експертна оцінка місцевих цільових програм та інших НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямованих на забезпечення житлом ВПО.
- Експертна оцінка доступу до національних житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах.
- Експертна оцінка житлових програм для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
- Аналіз офіційних сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО.

Джерела інформації

1. Сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування територіальних громад.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують покращення житлових умов.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання житлових програм.

Перелік нормативно-правових актів, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Житловий кодекс України 1983 року.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
- Закон України «Про житловий фонд соціального призначення».
- Постанова КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).
- Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофспілки «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (від 11.12.1984 № 470).

- Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).
- Порядок надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом (затверджений Постановою КМУ від 10.10.2018 № 819) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ від 02.08.2022 № 856 (доступне іпотечне кредитування «єОселя»).
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за Програмою «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451), — за рахунок коштів гранту, наданого KfW.
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980), — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280).
- Постанова КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат на тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (від 19.03.2022 № 333).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769).
- Локальні НПА (комплексні програми, рішення сесії місцевих рад, порядки виконавчих комітетів місцевих рад тощо).

Основні терміни та поняття

Внутрішньо переміщена особа в українському законодавстві — це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок чи для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Відповідно до п. 6 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО має право на створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Основою правового регулювання житлових прав в Україні є Конституція України, яка в ст. 47 закріплює загальне право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Людям, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну плату відповідно до закону. Нікого не можна примусово позбавити житла, виключно на підставі закону за рішенням суду.

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», **житловий фонд соціального призначення** — це сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Окремі аспекти цього поняття висвітлені в постанові КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).

Дещо інший підхід викладено в Житловому кодексі України. Так, п. 5 ч. 2 ст. 4 зараховує до житлового фонду соціального призначення квартири в багатоквартирних житлових будинках, садибні (одноквартирні) житлові будинки, а також житлові приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються людям, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Тобто не обмежує житловий фонд лише комунальною формою власності.

Питання, пов'язані з розміщенням ВПО у місцях тимчасового проживання, зокрема з дотриманням вимог, передбачених Постановою КМУ «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 01.09.2023 № 930), а також з наданням соціальних послуг у громаді (притулок, підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо) **це дослідження не охоплює**.

Аналіз результатів дослідження

Дубенська міська територіальна громада розташована у Дубенському районі Рівненської області. Адміністративний центр — м. Дубно. Площа громади — 26,9 км².

В актуальному складі утворена 2020 року. У складі громади 1 місто (Дубно).

Сьогодні Дубно – один з чотирьох районних центрів Рівненської області. Місто розташоване в південно-західній частині області на Волино-Подільській височині, на річці Іква. Площа міста – 2704 га, Житлова забудова складає 27,6% від території міста. Території сільськогосподарського призначення складають 37,4%, території Стратегія розвитку Дубенської міської територіальної громади на період до 2027 року 8 транспортної інфраструктури (9,8%) та виробнича територія (8,6 %).

Дубно – одне з небагатьох міст України (лише 27, в тому числі м. Рівне), яке в результаті адміністративно-територіальної реформи не приєднало сусідні сільські громади. Цей факт в короткостроковому періоді має ряд переваг – можливість сфокусувати наявні ресурси на вирішенні типово міських проблем, сформувані оптимальну мережу соціальних закладів тощо. В довгостроковому та навіть середньостроковому періоді просторова «блокада» міста матиме наслідком складність при залученні інвестицій та диверсифікації локальної економіки.

Також у місті є 27 штучних водойм. На території Дубно відсутні родовища з природними ресурсами. Поблизу міста розташоване родовище неметалічних корисних копалин, яке не розробляється.

Населення міста станом на 01.04.2023 складає 36869 осіб (за попередніми оцінками). Густота населення становить 1366 осіб/км². Місто займає близько 0,1% території Рівненської області, при цьому в ньому проживає 3,2% жителів регіону.

Дубно розташоване на перетині міжнародних транспортних магістралей Київ Чоп (М-06), Доманове - Ковель - Чернівці - Терембече (М-19). Розвиненість дорожньо-транспортної інфраструктури, близькість до кордону з Європейським Союзом, наявність розвинутої автомобільної та залізничної мережі, а також розташування неподалік (45,0 км) міжнародного аеропорту, здатного приймати усі типи літаків, робить місто потенційно дуже привабливим з точки зору розміщення виробництва, збуту продукції на ринки країн Центрально-Східної Європи.

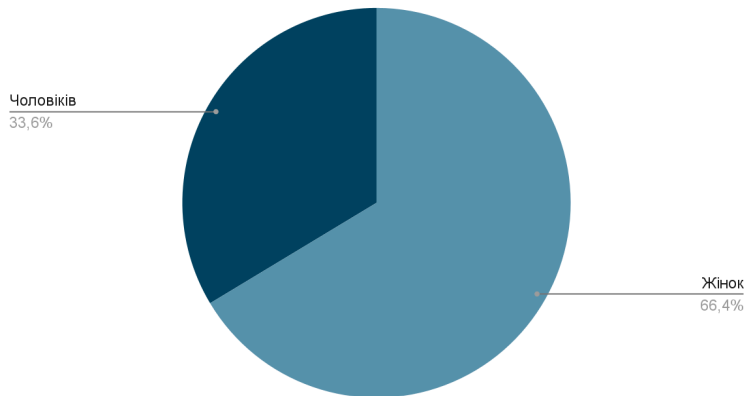
У місті функціонує 9 шкіл та 6 закладів дошкільної освіти. Рівень охоплення дітей постійними закладами дошкільної освіти – 44%. Для реалізації права дітей з особливими освітніми потребами віком від 0 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти в м. Дубно створено у 2018 році комунальну установу “Інклюзивно-ресурсний центр” Дубенської міської ради Рівненської області. На території міста діє Дубенська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для дітей з особливими потребами.

Відстань із м. Дубно до м. Київ складає - 422 км.

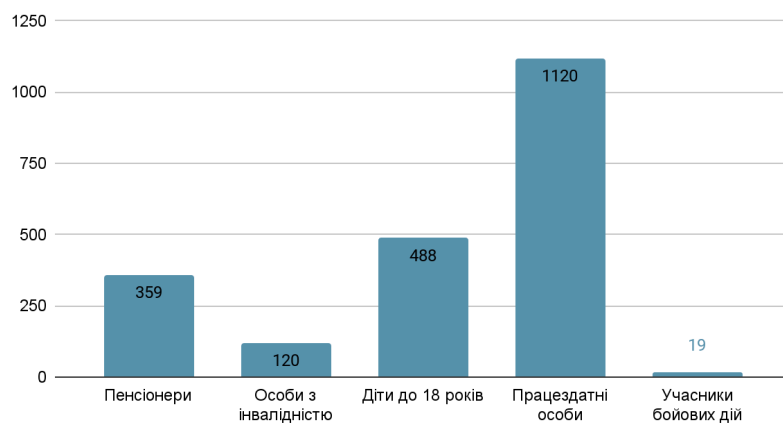
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов

Щоб отримати статистичні дані про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов в Дубенській міській територіальній громаді, було надіслано відповідні запити до Дубенської міської ради.

Розподіл за статтю

Розподіл за соціальним статусом

Станом на 31.10.2024, згідно з даними Єдиної інформаційної бази даних ВПО, в Дубенській МТГ на обліку перебувають **1967 ВПО, зокрема 632 сімей ВПО**. З 2022 року зареєстровано **1555 ВПО**.

Опитування ВПО щодо оцінки та отримання інформації щодо їхніх житлових потреб не проводилось.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 495 “Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб” виконавчим комітетом Дубенської міської ради від 31.08.2023 №277 прийнято рішення “Про затвердження Порядку формування фонду житла,

призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Дубенської міської територіальної громади”.

Згідно з відповіддю Дубенської міської ради від 04.11.2024 відповідно до затвердженого Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО, на обліку громадян, що потребують житла для тимчасового проживання перебувають **218 сімей (490 осіб).**

Рейтинговий список взятих на облік людей, які потребують отримання житла з фонду житла для тимчасового проживання ВПО, не ведеться.

В Дубенській МТГ житловий фонд соціального призначення **відсутній**. Соціальний квартирний облік не ведеться. Житло для тимчасового користування ВПО в Дубенській міській територіальній громаді з 2020 року **не отримували**.

Одним із актуальних питань при формуванні фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є те, що громади, зокрема Дубенська МТГ, не використовують альтернативні джерела наповнення такого фонду, як **відумерла спадщина**. Це може бути пов'язано із тривалим процесом оформлення відумерлої спадщини, часто майно перебуває у незадовільному технічному стані, що потребує значних капіталовкладень для реконструкції, відсутність фінансування, відсутні рекомендації на державному рівні щодо активного залучення таких об'єктів до житлового фонду, тощо.

Отже, громаді варто розглянути питання наповнення житлового фонду різними альтернативними шляхами, напрацювати додаткові механізми пошуку житла. До прикладу - це може бути: викуп, використання безхазяйних приміщень, відумерлої спадщини тощо.

Крім того, варто зазначити, що більшість із внутрішньо переміщених осіб, які прибули до Дубенської МТГ все ж таки орендують житло. Середня вартість оренди двокімнатної квартири оцінюється у м. Дубно у 9 000 грн.

За даними із відкритих джерел, середня заробітна плата в м. Дубно становить 10 000 гривень. Проте, внутрішньо переміщені особи не завжди мають можливість офіційно працевлаштуватись, витрати на сім'ю зазвичай достатньо перевищують суму доходів, а зважаючи на те, що більшість із ВПО орендують житло, варто розглянути можливість розроблення механізму отримання субсидії на оренду житла.

Локальні програми, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО, в Дубенській МТГ

Для оцінки доступності реалізованих в Дубенській МТГ національних житлових програм для ВПО, аналізу місцевих цільових програм та інших НПА, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, відповідальним виконавцям цих програм було направлено запити на доступ до публічної інформації.

Програма забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у Рівненській області на 2022–2024 роки (затверджена Розпорядженням голови обласної державної адміністрації — начальника обласної військової адміністрації від 29.08.2022 № 253, зі змінами) спрямована на вирішення питання забезпечення житлом людей, які мають право на отримання житла у тимчасове користування з фонду житла для тимчасового проживання, на сприяння розв'язанню житлових проблем, створення належних умов для забезпечення тимчасовим житлом ВПО, місце проживання яких зареєстроване у Рівненській області. Забезпечення реалізації права на житло ВПО слугуватиме додатковим стимулом для активізації їхньої життєвої позиції.

Серед завдань Програми:

- Поліпшення житлових умов внутрішньо переміщених осіб.
- Збільшення зайнятості населення шляхом закріплення на робочих місцях спеціалістів і фахівців з високим рівнем кваліфікації.
- Покращення соціального стану та демографічної ситуації.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок державного, обласного та місцевих бюджетів, залишків субвенцій з державного бюджету, збережених станом на 01.01.2022, у межах обсягів, визначених при затвердженні відповідних місцевих бюджетів на рік, з урахуванням реальних фінансових можливостей. Обсяг фінансування Програми на 2024 рік — 100 000,00 грн.

Програма забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у місті Дубно на 2022-2025 роки (затверджена рішенням Дубенської міської ради від 10.11.2022 №2523).

Рішенням Дубенської міської ради від 21.08.2024 № №3849 було внесено зміни до Програми забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у місті Дубно на 2022-2025 роки.

Програма забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у м. Дубно на 2022-2025 роки (далі - Програма) спрямована на поступове, соціально ефективне розв'язання проблеми забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Метою Програми є вирішення питання забезпечення житлом громадян, які мають право на отримання житла у тимчасове користування з фонду житла для тимчасового проживання, сприяння розв'язанню житлових проблем, створення

належних умов для забезпечення тимчасовим житлом внутрішньо переміщених осіб, місце проживання яких зареєстровано у м. Дубно. Забезпечення реалізації права на житло внутрішньо переміщених осіб буде слугувати в якості додаткового стимулу для активації життєвої позиції.

Програма спрямована на:

- поліпшення житлових умов внутрішньо переміщених осіб;
- збільшення зайнятості населення за рахунок закріплення на робочих місцях спеціалістів та фахівців з високим рівнем кваліфікації;
- покращання соціального стану та демографічної ситуації
- створення житлового фонду для тимчасового проживання.

Дана Програма передбачає також і здійснення нового будівництва багатоквартирного житлового будинку для проживання внутрішньо переміщених осіб на вул. Василя Червонія в м.Дубно, Рівненської області.

Відповідно до даної Програми станом на сьогоднішній день, особам з числа внутрішньо переміщених осіб житло не надавалось. Програма забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у місті Дубно на 2022-2025 роки реалізовується частково за кошти Європейського Союзу.

В період 2022-2024 роки було використано:

2022 рік - 0 грн;

2023 рік - 945 211,17 грн. (місцевий бюджет), 3 625 987,44 грн (кошти Європейського Союзу);

2024 рік - 3 467 846,50 грн (місцевий бюджет), 524 166,67 грн (кошти Європейського Союзу).

Згідно Програми в 2025 році планується виділити 19542, 3 тис.грн.з місцевого бюджету та залучити кошти Європейського союзу в сумі 129606,68 тис.грн.

Також, з метою виконання завдань і заходів вище зазначеної програми Дубенська міська рада надала інформацію щодо стану реалізації, отож:

1) запроваджено ведення реєстру (списку) громадян із числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку для забезпечення житлом для тимчасового проживання. Станом на 01 грудня 2024 року звернулися 222 ВПО (загальна кількість осіб 494 чол.) про взяття на облік громадян, що потребують житла для тимчасового проживання та надання житла для тимчасового проживання;

2) з метою впорядкування обліку об'єктів комунальної власності та здійснення оперативного контролю за станом та використанням комунального майна, у 2021 році проведено інвентаризацію майна, що належить територіальній громаді м. Дубно. При потребі відомості, отримані під час проведення інвентаризації, можуть бути використані для визначення будівель та споруд, що потребують реконструкції та/або є недобудованими, для їх подальшого використання у фонді тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб;

3) сформовано перелік земельних ділянок з комунікаціями, зокрема підведенням води, електроенергії, для створення житлових містечок для тимчасово переміщених осіб;

4) Дубенська міська рада прийняла участь у проєкті “Підтримка ЄС у забезпеченні житлом для ВПО”.

17 березня 2023 року між міською радою та Європейським союзом була підписана Грантова угода на Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку для внутрішньо переміщених осіб на вул. Василя Червонія в м.Дубно. Грантовою угодою передбачено, що Європейським союзом буде профінансовано будівництво житлового будинку на суму 5 250 000, 00 тис. євро, а за кошти Дубенської громади повинні бути збудовані зовнішні інженерні мережі до будинку, а саме: електро-, водо- та тепlopостачання, також буде влаштоване укриття та благоустрій прибудинкової території.

В 2023 році було виготовлено проєктно-кошторисну документацію з експертизою та проведено тендер на виконання будівельних робіт з будівництва житлового будинку.

Робочим проєктом передбачено будівництво 90-квартирного п'ятиповерхового житлового будинку з можливістю забезпечення муніципальним житлом 170 осіб з числа внутрішньо переміщених.

Для виконання своїх зобов'язань Дубенська міська рада, в особі управління архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та земельних відносин міської ради, замовила розробку проєктної документації на нове будівництво мереж водопостачання, водовідведення та мереж тепlopостачання. Загальна вартість цих робіт становить 7 387 456,00 грн.

В 2024 році було проведено тендер на закупівлю цих робіт і станом на сьогодні ці роботи виконуються.

У зв'язку зі зміною державних будівельних норм на влаштування споруд цивільного захисту постала необхідність коригування проєктної документації на будівництво житлового будинку, що було виконано в травні 2024 року. Підрядна організація, в зв'язку з неактуальністю їх цінової пропозиції та неможливості виконання робіт за кошти, які передбачені проєктом відмовилась від виконання будівельних робіт та розірвала угоду.

Європейський союз, погодив нового виконавця будівельних робіт, після підписання договору підряду та отримання дозволу на виконання робіт розпочато будівельні роботи.

Станом на листопад 2024 року виконано роботи із влаштування будівельного майданчика, підведення тимчасових інженерних мереж водо- та електропостачання, проведено вдавлення паль, виконано виїмку ґрунту з котлована, розпочато роботи з монолічення ростверків.

Таким чином, рівень реалізації даної Програми свідчить про докладення чимало зусиль органу місцевого самоврядування у забезпеченні ВПО їхніми житловими правами. Варто також зазначити, що громада потребує ще більшого фінансування для завершення облаштування житлового будинку для внутрішньо переміщених осіб, зокрема для укомплектації його меблями, тощо.

Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану на 2024 рік (затверджена рішенням Дубенської міської ради від 14 грудня 2023 року № 3265).

Дана програма розроблена з метою забезпечення підтримки внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб; зниження рівня соціальної напруженості в суспільстві та забезпечення на місцевому рівні неконфліктної інтеграції переселених громадян у суспільстві; забезпечення інтеграції переселених громадян до складу Дубенської міської територіальної громади та забезпечення належних умов тимчасового проживання.

Діяльність Ради з питань ВПО при Дубенській міській раді

Рішенням виконавчого комітету Дубенської міської ради від 27.04.2023 №126 створено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб.

Звернення від ВПО щодо житла не надходили. Як повідомила Дубенська міська територіальна громада у відповідь на інформаційний запит, звернення стосовно тимчасового поселення ВПО вирішуються в робочому порядку. Представники Ради ВПО постійно залучаються до публічних заходів щодо житла, до розробки та надання пропозицій щодо програм чи рішень, спрямованих на забезпечення житлом ВПО. Члени Ради з питань ВПО активно співпрацюють з Дубенською міською радою, місцевою громадською організацією «Відродження ВПО» та багатьма іншими неурядовими громадськими організаціями.

Враховуючи актуальність та масштабність питання забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом, рекомендовано посилити роботу Ради з питань внутрішньо переміщених осіб у цьому напрямку та для підвищення ефективності вирішення питань, пов'язаних із житловими правами ВПО, пропонується запровадити такі заходи, як:

- **призначення відповідальної особи за напрямок у сфері житла;**
Обрати серед членів Ради з питань ВПО особу, яка буде відповідальною за координацію діяльності у сфері забезпечення житлових прав ВПО.
- **внести відповідні зміни до нормативно-правових документів, визначивши основні функції та обов'язки членів Ради.**

Національні житлові програми, які реалізуються в Дубенській МТГ

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі — Мінреінтеграції) — центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики з питань ВПО і громадян України, які покинули своє місце проживання на тимчасово окупованій території внаслідок або для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту. Мінреінтеграції розробило Стратегію державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та Операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).

Операційний план містить низку завдань і конкретних заходів, спрямованих на забезпечення житлових потреб ВПО, які виконує не лише центральний орган виконавчої влади, а й обласні, Київська міська військові (державні) адміністрації та органи місцевого самоврядування. Серед таких завдань:

- Формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО з метою забезпечення середньострокових потреб у кожній територіальній громаді (завдання № 23).
- Забезпечення ВПО доступним житлом з урахуванням потреб, спроможностей та критеріїв вразливості (завдання № 24).
- Розширення переліку кредитно-інвестиційних механізмів забезпечення ВПО житлом із масштабним залученням донорської підтримки (завдання № 25).

Мінреінтеграції є головним розпорядником субвенції, що може надаватися місцевим бюджетам згідно з Постановою КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769). Субвенція може надаватися на такі цілі:

- Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності, зокрема об'єктів соціального призначення, для надання житлових приміщень ВПО.
- Реконструкція, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності для надання в тимчасове користування ВПО.
- Придбання в комунальну власність житла для надання в тимчасове користування ВПО.
- Придбання у період дії воєнного стану паливної деревини для безоплатної видачі населенню на територіях, прилеглих до зони проведення воєнних (бойових) дій, а також на компенсацію витрат, пов'язаних із доставкою паливної деревини.

За інформацією, наданою Дубенською міською радою, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, **не надходила**. Ймовірними причинами цього може бути: необхідність співфінансування з місцевого бюджету в розмірі не менше 30 відсотків, неподання громадою запиту на отримання даної субвенції, тощо.

Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280) визначає умови та механізм виплати грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення для ВПО, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України; брали безпосередню участь в антитерористичній операції та забезпеченні її проведення (перебуваючи в районах антитерористичної операції у період її проведення); брали участь у здійсненні до 01.06.2018 заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування війни Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, брали участь у забезпеченні їх здійснення (перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів) та визнані людьми з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками/учасниками бойових дій і потребують поліпшення житлових умов, а також включені у списки людей, які користуються правом першочергового або позачергового одержання житлових приміщень, за місцем проживання та були обліковані як ВПО в Єдиній інформаційній базі даних про ВПО до 24.02.2022, перебувають на обліку не менше одного року.

Відповідно до вищезазначеної Постанови та за інформацією наданою Дубенською міською радою, з осіб із числа внутрішньо переміщених осіб, які є учасниками бойових дій, придбано житло - **4 особам**.

Постановою КМУ від 19.03.2022 № 333 затверджено Порядок компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб. Цей Порядок визначає механізм компенсації витрат, пов'язаних із безоплатним тимчасовим розміщенням (перебуванням) ВПО:

- що перемістилися з територій, де ведуться бойові дії, або з тимчасово окупованих Російською Федерацією територій, інформація про які є складовою частиною переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих Російською Федерацією;
- житло яких зруйноване або непридатне для проживання внаслідок пошкодження, інформація про яке внесена до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або щодо якого подано документальне підтвердження від органів місцевого самоврядування факту пошкодження/знищення нерухомого майна внаслідок бойових дій,

терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації.

Сума компенсації розраховується з огляду на кількість днів, протягом яких житлове приміщення надавалося для розміщення ВПО (людино-день), починаючи з дня розміщення, але не раніше дати взяття на облік ВПО відповідним органом або внесення відповідної інформації до Єдиного державного порталу електронних послуг («Дія»). Кількість людино-днів визначається шляхом додавання кількості ВПО, які проживали у житловому приміщенні, наданому для розміщення ВПО, у кожний день місяця. Сума компенсації за кожен людино-день — 14,77 грн. Загальна сума компенсації визначається шляхом визначення добутку загальної кількості людино-днів на суму компенсації за кожен людино-день.

Відповідно до відповіді на інформаційний запит Дубенська міська рада повідомила, що:

1) станом на 02.12.2024 кількість заяв на отримання компенсації від мешканців Дубенської територіальної громади за розміщення внутрішньо переміщених осіб складає 1977, в т.ч. за 2022 рік - 819 заяв, за 2023 рік - 808 заяв, за 10 місяців 2024 року - 350 заяв;

2) станом на 02.12.2024 обсяг нарахованих сум компенсації складає 2 880 343,01 грн., в т.ч. за 2022 рік - 1 093 680,73 грн., за 2023 рік - 1 336 546,99 грн., за 10 місяців 2024 року - 450 115,29 грн.;

3) станом на 02.12.2024 чисельність внутрішньо переміщених осіб, що були тимчасово розміщені у рамках програми «Прихисток» мешканцями громади, складає 6016 осіб, в т.ч. за 2022 рік - 2614 чол., за 2023 рік - 2385 чол., за 10 місяців 2024 року - 1017 чол.

4) Пунктом 7 Порядку №333, було передбачено, що компенсація здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (зокрема резервного фонду бюджету), коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної та матеріальної допомоги, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, інших не заборонених законодавством джерел.

Відповідно до п.14 Порядку № 333, в редакції з 01.10.2022, виплату компенсації особам, що розмістили внутрішньо переміщених осіб, здійснювали міжнародні донори: за 2023 рік - товариство Червоного Хреста України, в 2024 році - Управління Верховного комісара ООН у справах біженців.

Враховуючи те, що кількість заяв на отримання компенсації від мешканців Дубенської територіальної громади за розміщення внутрішньо переміщених осіб у 2022 році складало 819, а у 2024 році за 10 місяців 350 заяв, спостерігається тенденція

зменшення кількості ВПО, які проживали у осіб, що виявили бажання розмістити їх у своїх житлових приміщеннях.

Це може бути пов'язано і з тим, що частина внутрішньо переміщених осіб винаймає житло в оренду, змінює місце проживання, шукає інші можливі варіанти із довгостроковою перспективою. Також, незважаючи на те, що власники отримують компенсацію за розміщення ВПО, це не завжди покриває певні додаткові витрати.

Кредитні житлові програми

У Рівненській області діє Обласна цільова програма індивідуального житлового будівництва у сільській місцевості «Власний дім» на 2022–2024 роки (затверджена Рішенням Рівненської обласної ради від 12.11.2021 № 328). Її мета — створення умов для забезпечення житлом та поліпшення житлово-побутових умов сільського населення, збільшення обсягів житлового будівництва у сільській місцевості, підвищення рівня інженерного облаштування сільських населених пунктів.

За період реалізації Програми, яка діє у Рівненській області з 1998 року, та станом на 01.09.2021 із залученням кредитних коштів Рівненського обласного фонду підтримки індивідуального житлового будівництва на селі сільським забудовникам надано кредити на суму 40 600 000,00 грн.

Відповідно до Програми, яка затверджена Рішенням Рівненської обласної ради від 12.11.2021 № 328, орієнтовний обсяг фінансування Програми — 16 690 000,00 грн.

Фінансування здійснювалося з обласного бюджету, зокрема у 2022 році профінансовано 510 000,00 грн, у 2023-му — 1 356 800,00 грн. В 2024 році передбачено 500 000, 00 грн, станом на 01.12.2024 виділено 400 000, 00 грн.

З державного бюджету на реалізацію Програми «Власний дім» у 2022 році було виділено 400 000,00 грн, у 2023-му — 1 080 000,00 грн. На 2024 рік передбачено 400 000,00 грн., станом на 01.12.2024 виділено 330 000, 00 грн.

Заяви від внутрішньо переміщених осіб щодо участі у Програмі за період її дії включно по теперішній час загалом та у розрізі Дубенської МТГ протягом 2022-2024 років не подавались. Внутрішньо переміщеним особам області загалом та у розрізі Дубенської МТГ зокрема у рамках Програми за період 2022-2024 років кредити не надавались.

Внутрішньо переміщені особи області загалом та у розрізі Дубенської МТГ не покращували свої житлові умови по Обласній цільовій програмі індивідуального житлового будівництва у сільській місцевості «Власний дім» на 2022-2024 роки.

Дубенською міською радою співфінансування Програми із місцевого бюджету не передбачено.

Розпорядженням голови Рівненської обласної державної адміністрації — начальника обласної військової адміністрації від 02.10.2023 № 484 затверджено Обласну програму забезпечення молоді житлом на 2023–2027 роки. Її мета — реалізація в Рівненській області державної молодіжної політики у частині розв'язання житлової проблеми шляхом створення сприятливих умов для розвитку молодіжного будівництва, удосконалення механізмів придбання житла і забезпечення на цій основі подальшого розвитку системи іпотечного житлового кредитування.

Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» на запит про надання інформації щодо реалізації у 2023–2024 роках цієї Програми повідомила, що заяв про надання кредиту від ВПО, які проживають у Рівненській області, зокрема в Дубенській МТГ, не надходило. Відповідно, кредити за Програмою даній категорії громадян у запитуваний період не надавалися.

Програма не фінансується на рівні, достатньому для вирішення житлових питань. Так, у 2023 році вона була профінансована на суму 2 113 000,00 грн; на умовах Програми був виданий один кредит молодій сім'ї. На 2024-й передбачене фінансування Програми у сумі 183 000,00 грн.

Листом від 22.11.2024 № 1869/005 Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі — **Держмолодьжитло**) повідомила, що установа є виконавцем низки державних та регіональних програм, мета яких — забезпечення житлом ВПО. Такі програми реалізуються відповідно до:

1. Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980). З 2020 року Програма з загального фонду державного бюджету не фінансується, кредити надаються лише за рахунок коштів, отриманих від повернення кредитів, наданих у 2019-му.
2. Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451). Фінансування відбувається за рахунок грантових коштів Уряду Федеративної Республіки Німеччини через KfW.

Діють вісім місцевих житлових програм (шість обласних — у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Одеській областях; дві міські — у Тернополі та Харкові), затверджені органами місцевого самоврядування. Передбачене забезпечення житлом ВПО шляхом надання пільгового кредиту або бюджетної підтримки.

В Дубенській міській територіальній громаді, на сьогодні, органами місцевого самоврядування не затверджені місцеві програми, які передбачають забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб.

За наданою інформацією щодо зареєстрованих заяв від ВПО щодо участі у житлових програмах за період з 2021 року:

- для участі у Порядку 980 зареєстровано:

2021 рік - 9051;

2022 рік - 9117;

2023 рік - 9185;

2024 рік (станом на 01.11.2024 рік) - 9253;

- для участі у Порядку 451 зареєстровано:

2021 рік - 22286;

2022 рік - 30505;

2023 рік - 35244;

2024 рік (станом на 01.11.2024 рік) - 34827

Кількість ВПО в Рівненській області, що скористалися житловими програмами (надано кредитів) та обсяги фінансування за період з 2021 року:

Програма	2021		2022		2023		2024 (станом на 01.10.2024 року)		Разом	
	Кільк	Проф-но, млн.грн.	Кільк	Проф-но, млн. грн.	Кільк	Проф-но, млн.грн.	Кільк	Проф-но, млн.грн.	Кільк	Проф-но, млн.грн.
Порядок 980					1	1 400 000, 00			1	1 400 000, 00
Порядок 451			1	1 800 000, 00					1	1 800 000, 00

Проте, інформація про практику реалізації вищевказаних програм у розрізі громад, зокрема Дубенської МТГ відсутня. Тому не видається можливим проаналізувати чи громадяни з числа ВПО громади скористалися даними програмами для покращення своїх житлових умов.

ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» (далі — *ПрАТ «Укрфінжитло»*) реалізує Програму іпотечного кредитування «ЄОселя» відповідно до Умов забезпечення ПрАТ «Укрфінжитло» доступного іпотечного кредитування громадян України, затверджених Постановою КМУ від 02.08.2022 № 856. 1 серпня поточного року набули чинності ухвалені Урядом зміни до Постанови КМУ № 856. За новими умовами кредит на житло під 7% можуть отримати і ВПО.

За інформацією, наданою ПрАТ «Укрфінжитло», обсяг фінансування цієї Програми у 2023 році становив 8,849 млрд грн (5855 кредитів). Обсяг фінансування у 2024-му, відповідно до фінансового плану, становить 19,2 млрд грн.

ПрАТ «Укрфінжитло» надало інформацію щодо кількості ВПО та кількості виданих кредитів у кожній області за 2023 та 2024 роки. Але в переліку Рівненська область відсутня. Тобто за Програмою «ЄОселя» ВПО кредити *не отримували*.

Загалом кількість поданих заяв від ВПО через мобільний додаток порталу «Дія» в Україні з 01.08.2023 становить 15 856.

Наведені статистичні дані свідчать про недостатню фінансову спроможність ВПО брати участь у кредитних програмах або ж недостатньо ефективну інформаційну кампанію, яка призвела до необізнаності ВПО про доступне іпотечне кредитування.

Інформаційна доступність

В межах даного дослідження були проаналізовані офіційні сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО. Питання забезпечення інформаційних прав громадян, якості оприлюднення публічної інформації на сайтах розпорядників, надання відповідей на інформаційні запити та звернення надзвичайно важливе.

На офіційному сайті Дубенської міської ради міститься вкладка [”ВПО” у розділі “Категорії новин”](#), у якій розміщуються важливі оголошення для ВПО, інформація про можливість отримати гуманітарну, грошову допомогу, актуальні новини про роботу Ради з питань ВПО, актуальні зміни в законодавстві, розроблений громадою “ Шлях внутрішньо переміщеної особи в м. Дубно” із посиланням на корисні контакти, “Навігатор для ВПО” та ін.

Також, на сайті розміщені нормативно-правові документи, ухвалені Дубенською міською радою, рішення опубліковані по роках, але відсутній навігаційний пошук документа, який спростив би систему пошуку за допомогою фільтрів (дата, назва, рік ухвалення тощо).

Проте, сайт досить зручний для користування та в загальному наповнений інформацією.

Відповіді на запити на доступ до публічної інформації Дубенська міська рада надавала вчасно.

Висновки

Роль органів місцевого самоврядування в інтеграції ВПО дуже важлива.

У процесі інтеграції ВПО у громаду головним питанням залишається забезпечення житлом. Та національне законодавство застаріле, не відповідає актуальним завданням і потребує оновлення. Деякі національні програми «заморожені» і не фінансуються з державного бюджету, тому фінансове навантаження лягає на місцеві бюджети.

В Дубенській МТГ на обліку перебувають **1967 ВПО**. Відповідно до ухваленого у громаді Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО на обліку громадян, що потребують житла для тимчасового проживання перебувають **218 сімей (490 осіб)**.

Невелика кількість людей, які перебувають на квартирному обліку, може свідчити про необізнаність ВПО щодо їхніх житлових прав, відсутність у них впевненості у позитивному вирішенні питання.

Опитування ВПО щодо оцінки та отримання інформації щодо їхніх житлових потреб не проводилось.

Житловий фонд соціального призначення в Дубенській МТГ не сформований. Обмежені ресурси громади є значним викликом для забезпечення житлових потреб ВПО. Вирішення цієї проблеми потребує комплексного підходу, зокрема залучення додаткових ресурсів, розроблення ефективних стратегій і програм на місцевому рівні.

Довгострокового плану щодо підтримки ВПО в умовах воєнного стану та після його завершення немає.

Місцева влада докладает чимало зусиль для підтримки ВПО, зокрема у напрямі забезпечення їхніх житлових прав. На місцевому рівні прийняті Програми спрямовані на забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб у м. Дубно.

Проте самостійно громада не може провести реконструкцію вільних об'єктів нерухомого майна, звести нове будівництво тощо. Необхідні додаткові дотації, інвестиції, залучення грантових коштів для забезпечення достатньої фінансової спроможності місцевої влади.

Варто відзначити позитивний досвід співпраці Дубенської міської ради із міжнародними партнерами. Відтак, Дубенська міська рада підписала з Європейським Союзом грантовий контракт на виконання проекту «Житло для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та відновлення звільнених міст в Україні – Дубно».

У Дубенській МТГ реалізується проект з будівництва багатоквартирного будинку для внутрішньо переміщених осіб за фінансової підтримки Європейського союзу та адмініструється «Північною Екологічною Фінансовою Корпорацією Нефко (NEFCO). Загальна сума грантового контракту становить близько п'яти мільйонів євро.

Держава забезпечує реалізацію національних житлових програм через Держмолодьжитло та ПрАТ «Укрфінжитло». Але ВПО не беруть участі у кредитних програмах, причинами чого можуть бути фінансова нестабільність, невпевненість у майбутньому тощо.

Обласна цільова програма індивідуального житлового будівництва у сільській місцевості на 2022–2024 роки «Власний дім», виконавцем якої є Рівненський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, цікава і доступна для ВПО. Але наявна проблема у відсутності достатнього фінансування з боку державного, обласного, а особливо місцевого бюджету.

Відповіді на запити на доступ до публічної інформації Дубенська міська рада надавала вчасно. Всі ухвалені у громаді рішення опубліковані на офіційному сайті міської ради.

Створення нових житлових об'єктів вимагає значних інвестицій, а більшість громад мають обмежені бюджети, які часто не можуть покрити всі потреби місцевого населення, зокрема ВПО. Тому наразі необхідно ухвалювати комплексні довгострокові рішення, спрямовані на забезпечення конституційних, зокрема житлових, прав ВПО.

Рекомендації

Згідно зі ст. 47 Конституції України, громадянам, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну для них плату. Отже, держава повинна створити умови, за якими кожна людина буде мати змогу побудувати чи придбати житло, взяти його в кредит, орендувати. Тому необхідне чітке регулювання, розуміння прав та обов'язків, створення відповідних механізмів, зокрема для покращення платоспроможності, створення умов для індивідуального вирішення житлових потреб.

Для покращення місцевих політик у сфері житлових прав ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни, зокрема розвитку соціального житла в Дубенській МТГ, рекомендуємо наступне.

На загальнонаціональному рівні:

- Актуалізувати житлове законодавство України (ухвалення нового закону, створення нової системи законодавства, що регулює основні засади державної житлової політики).
- На рівні виконавчої влади розробити довгострокову державну програму забезпечення житлових прав ВПО у розрізі оперативного, тимчасового, постійного житла, проведення капітального і поточного ремонту, зокрема на умовах кредитування, а також фінансування для окремих соціальних категорій.

- Державне регулювання цін на оренду житла (розширення регуляторних повноважень для місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій та Уряду; надання можливості встановлювати граничний рівень вартості послуг, зокрема оренди житла, послуг ЖКГ, здійснення контролю за їх дотриманням).
- Розробити методичні рекомендації та правові механізми впливу створених Рад з питань ВПО на політику органів місцевого самоврядування, зокрема на реалізацію і захист житлових прав ВПО.
- Збільшити фінансування місцевих бюджетів на будівництво нового житла для ВПО, реконструкцію житлового фонду, пільгове кредитування (залучення додаткового фінансування з боку міжнародних організацій, країн-донорів, грантових програм, розв'язання питання справедливого спрямування цих коштів, зокрема шляхом зведеної публічної інформації про потреби).
- Збільшити фінансування з державного бюджету на реалізацію Програми підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім».
- Знизити мінімальний перший внесок на житло та фіксовану річну процентну ставку (з базової 7% до пільгової 3%) для ВПО за Програмою «Оселя».
- Розробити механізм компенсації витрат ВПО на оренду житла з визначенням критеріїв та строків такої компенсації.

На місцевому рівні:

1. Забезпечення житлом

- Передбачити у місцевому бюджеті кошти на формування житлового фонду соціального призначення з урахуванням потреби у наданні такого житла.
- Створити сприятливі умови для залучення донорів до нового будівництва та реконструкції житлового фонду для ВПО (спрощення процедури відведення земельної ділянки, надання доступу до комунікацій, організаційне забезпечення тощо).
- Провести робочу зустріч із забудовниками щодо співпраці, використання різних механізмів для їхньої участі у наповненні фондів житла для тимчасового проживання.
- Залучати кошти міжнародних організацій, донорів, брати участь у грантових програмах для проведення реконструкції об'єктів нерухомого майна, які перебувають на обліку у громаді.
- Напрацювати нові механізми пошуку житла, яким може бути наповнено житловий фонд соціального призначення (викуп, переобладнання нежитлових приміщень на житлові, використання безхазяйних приміщень і відумерлої спадщини тощо).

- Здійснити пошук вільних земельних ділянок та сформувати базу земельних ділянок, які можна виділити під будівництво житлових будинків для ВПО; запозичувати міжнародний досвід у відбудові житла.
- Налагодити співпрацю з Рівненським обласним фондом підтримки індивідуального житлового будівництва на селі; розглянути можливість співфінансування програм надання житлових кредитів з місцевого бюджету.
- Вивчити досвід органів місцевої влади щодо забезпечення житлових прав ВПО в інших громадах/регіонах.
- Звертатися до [Кластеру з питань захисту](#) для отримання інформації про кращі практики в сфері забезпечення житлових прав ВПО.

2. Ухвалення локальних нормативно-правових актів

- Залучати Раду з питань ВПО до ухвалення рішень щодо формування та розподілу соціального і тимчасового житла (наприклад, шляхом включення членів Ради до робочих груп або комісій у місцевих органах влади).
- Залучати ВПО до ухвалення рішень щодо житлового забезпечення внутрішньо переміщених осіб та інших прав ВПО.
- Розробити та ухвалити довгострокову програму інтеграції ВПО у місцеву громаду, зокрема з довгостроковими житловими рішеннями.

3. Інформаційна доступність

- Проводити широку інформаційну кампанію для ВПО, підвищувати їхню обізнаність про їхні житлові права, наявні житлові програми, постановку на квартирний облік тощо.
- Систематично оновлювати та актуалізовувати інформацію для ВПО.
- Наповнити інформацією офіційний сайт Дубенської міської ради, зокрема розмістити зразки заяв та інформаційні картки послуг ЦНАПу щодо забезпечення житлових прав ВПО у громаді.
- Матеріали мають мати зрозумілий та наочний характер з покроковим алгоритмом дій щодо реалізації конкретної послуги (постановка на квартирний облік, участь у житловій програмі, пошук житла тощо).

4. Діяльність громадських організацій

- Проводити широку інформаційно-просвітницьку кампанію серед ВПО з метою підвищення їхньої обізнаності про їхні житлові права, наявні житлові програми — як на місцевому, так і державному рівні.
- Проводити навчання (тренінги, лекції, семінари) для представників органів місцевого самоврядування, які опікуються питаннями ВПО, зокрема щодо забезпеченням житлових прав ВПО, які постійно проживають у громаді.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Сервіси»» у вересні – грудні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підписуйтеся на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

КОНТАКТИ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «Благодійний фонд "Стабілізаційні Сервіси"»

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.x.com/SSS_Ukraine)